

Samen bouwen aan Wageningen

18 NOVEMBER 2021

Verkiezingsprogramma PvdA Wageningen
2022-2026

Colofon “Samen bouwen aan Wageningen”

Verkiezingsprogramma van de Wageningse PvdA 2022-2026

<https://wageningen.pvda.nl/>

Dit verkiezingsprogramma is tot stand gekomen dankzij de inbreng van de Wageningse leden van de PvdA, onze werkgroepen, fractieleden, wethouder, partners en (ervarings)deskundigen uit Wageningen.

De redactie was in handen van Roelof Naber, Marieke de Lange, Anne Janssen en Jan Willem Kamerman.

Vormgeving: Roelof Naber

De Wageningse PvdA heeft getracht zorgvuldig om te gaan met de auteurs- en portretrechten van de foto's gebruikt in dit verkiezingsprogramma. Mocht u bezwaar hebben tegen een foto waarop u te zien bent, of mocht u menen dat wij een foto van u zonder toestemming gebruiken, verzoeken wij u contact op te nemen. (Bron omslagfoto: M. Koning)

Standpunten

We bouwen meer betaalbare, duurzame woningen voor iedereen.....	5
We investeren in groene, gezellige en veilige buurten.	7
We investeren in sport en cultuur, het cement van onze samenleving.....	9
We investeren in goede zorg, dichtbij.....	11
We investeren in gelijke kansen en bestaanszekerheid.....	13
We investeren in een eerlijke energietransitie.....	15
We investeren in de dienstverlening van de gemeente.....	17

Voorwoord

Wageningen is een stad om trots op te zijn. Het is de stad waar wij in wonen en van houden. Het is de bruisende stad in het groen. De stad waar inwoners met verschillende achtergronden samen de stad maken. De stad met buurten waar je je thuis voelt. De stad waar we naar elkaar om kijken. De stad waar we trots zijn op onze historie van vestingstad tot stad der bevrijding en van arbeidersstad tot “City of Life Sciences”. Het is natuurlijk de stad van de adembenemende natuurlijke landschappen en de stad van iconen. Van de Universiteit, van het Stadion, van het Bevrijdingsvuur en van het Arboretum. Wageningen is onze trotse, prachtige, sociale en open stad die wij samen hebben opgebouwd.

Wageningen is niet af. Voor de Partij van de Arbeid is en blijft Wageningen een stad waar er plek is voor eenieder die Wageningen liefheeft. Die er is geboren, woont, werkt, onderneemt of studeert. Wageningen is er ook voor iedereen die er altijd al van droomde om een echte “Waogeninger” te worden en voor hen die als vluchteling een nieuw thuis zoeken.

We moeten voor al deze wensen blijven bouwen aan Wageningen. We bouwen samen aan een Wageningen waar voldoende woningen, goed werk en eerlijke kansen zijn voor iedereen. Dat zijn de principes van de PvdA. De komende periode zullen we hier nog een schep bovenop doen. We staan voor grote uitdagingen die vragen om eerlijke antwoorden. De groeiende kloof tussen arm en rijk, de crisis op de woningmarkt en de klimaatcrisis vragen om een eerlijk, sociaal-democratisch antwoord.

De toekomst voor Wageningen ziet er mooi uit, maar wel alleen als we met elkaar deze veranderingen vormgeven. Zorgen dat echt elk kind in Wageningen een gelijke kans krijgt op school en thuis. Zorgen dat we mantelzorgers en Wageningers in armoede helpen en als één man om ze heen gaan staan. Zorgen dat we bouwen voor iedereen: betaalbare starterswoningen, seniorenwoningen en familiewoningen. In dit verkiezingsprogramma laten we zien hoe wij de stad mooier en eerlijker willen maken voor iedereen. Dat doen we met elkaar en voor elkaar.

Anne Janssen

Marieke de Lange

Lijsttrekker PvdA Wageningen 2022

Voorzitter PvdA Wageningen

Meer betaalbare woningen.

We bouwen meer betaalbare, duurzame woningen voor iedereen.

Een eigen thuis. Een dak boven je hoofd. Dat is de basis van je bestaan. Het recht op een betaalbare woning is heel lang vanzelfsprekend geweest. De afgelopen jaren staat dit grondrecht overal, ook in Wageningen, ernstig onder druk. Wonen is een verdienmodel geworden in plaats van een basisvoorziening voor iedereen. Er zijn grote wachtlijsten voor de sociale huur en de huren in de vrije sector rijzen de pan uit. Koopwoningen zijn zo populair dat er honderden gegadigden zijn voor één koopwoning en de woningen voor velen onbetaalbaar worden. De PvdA heeft de afgelopen vier jaar hard gestreden voor meer betaalbare woningen. We hebben het uitgangspunt ingevoerd dat bij nieuwbouwprojecten 30% sociaal gebouwd wordt. Dat uitgangspunt houden we vast. Ook leggen we de focus op het bijbouwen van woningen voor met name starters en senioren van Wageningen.

In de afgelopen raadsperiode hebben we juridisch geregeld dat betaalbare woningen ook betaalbaar blijven. We hebben in Kortenoord voorrang gegeven aan Wageningers die nu in een sociale huurwoning zitten. Zodat gezinnen die al lang wachten op een eengezinswoning kunnen doorstromen. Tot slot hebben we de kamertekorten aangepakt met het bijbouwen van extra studentenkamers, terwijl we tegelijkertijd de kamergewijze verhuur van woningen beperkt hebben.

De komende vier jaar is meer nodig om de woningnood te lijf te gaan. De PvdA wil dan ook een woonoffensief inzetten. We behouden de koers op meer betaalbare woningen en schroeven de woningbouwproductie op. Daarbij gaan we een juridische strijd over landelijke regels niet uit de weg en durven we creatieve oplossingen in te zetten. Bouwen, bouwen, bouwen alleen is niet de oplossing. De woningcrisis moet op meerdere fronten bestreden worden. We pleiten bij het Rijk voor afschaffing van de verhuurdersheffing, reguleren van de huren en het invoeren van een huisjesmelkersboete.

Groen en bouwen gaan daarbij hand in hand. We bouwen uiteraard duurzaam en houden rekening met de natuur en het klimaat om te zorgen dat we klaar zijn voor de toekomst, waarbij we de huizen wel betaalbaar houden. We koesteren onze prachtige landschappen en bouwen niet in de Eng of de uiterwaarden, maar investeren juist extra in mooie natuur in en rondom de stad.

Onze plannen voor meer betaalbare woningen

1. Er zijn al plannen voor 2000 woningen, maar er zijn tot 2040 ongeveer 3800 woningen nodig op basis van de prognoses. We verhogen de bouwproductie van nu 100 naar 200 woningen per jaar. We bouwen met name voor starters en senioren en we houden vast aan 30% sociaal, 15% middenhuur en minimaal 40% betaalbare en middeldure koop. We verlenen bij nieuwbouwprojecten voorrang aan Wageningers. We zetten nieuwe manieren in om betaalbare (koop)woningen te realiseren zoals koopgarant, woonfonds of erfpacht. Nieuwe woonwijken zijn groen, duurzaam en met plek voor ontmoeting. We richten wijken zo in dat auto's niet langer het straatbeeld bepalen, maar dat er ruimte is voor spelen, collectieve tuinen en ontspanning. Het plan voor de Dorschkamp is daar een mooi voorbeeld van.

2. Binnenstedelijk bouwen heeft onze voorkeur, maar er zijn geen taboes. Groen en bouwen gaan hand in hand. Wageningen is niet af en gaat niet op slot. De ruimte in Wageningen is wel schaars, daarom maken we duidelijke keuzes. We zetten in om op creatieve manieren betaalbare koopwoningen te realiseren zoals het splitsen van grote woningen of het omvormen van leegstaande kantoren. Wat de PvdA betreft is ook hoogbouw geen taboe en waar het kan kijken we ook naar uitbreiding, bijvoorbeeld in de driehoek achter de Haarweg. We durven ook verder te denken en opties te verkennen die nu nog niet in beeld zijn. Bijvoorbeeld de herstructurering van bestaande bedrijventerreinen en op langere termijn de mogelijkheid van een mooie nieuwe stadswijk aan het water waar nu de Haven is. Dergelijke transformaties kosten veel geld, we vragen het Rijk en de Provincie om mee te doen. Bij mogelijke uitbreiding zorgen we voor versterking van onze huidige wijken, voldoende voorzieningen, goede bereikbaarheid via fiets en openbaar vervoer en investeren we extra in ons groene hart: het Binnenveld.

3. We voeren een opkoopbescherming in door de invoering van een woonplicht en handhaven hier actief op. Dit doen we door een pandjesbrigade op te richten die ook gaat handhaven op illegale kamerverhuur, overlast en achterstallig onderhoud zoals schimmel en lekke daken. We zetten ook een steunpunt huren op waar huurders terecht kunnen bij misstanden. Zo zorgen we ervoor dat we ook in bestaande wijken en woningen goed kunnen wonen.

4. We kopen zelf grond als gemeente en voeren een bouwplicht in. Zo zorgen we voor een betere positie van de gemeente waarin we meer kunnen eisen ten opzichte van de projectontwikkelaars. Ook moet de ambtelijke organisatie van de gemeente versterkt worden om te zorgen dat bouwplannen ook daadwerkelijk gerealiseerd kunnen worden.

We investeren in groene, gezellige en veilige buurten.

Wageningen heeft prachtige buurten: van Noordwest en Kortenoord tot het Rode Dorp en de Bloemenbuurt. Van de Roghorst en de Tarthorst tot de Boven- en Benedenbuurt en van de Sahara en Wageningen Hoog tot de Pomona en de Nude. In jouw buurt ontmoet je je buren, help je elkaar als dat nodig is, spelen de kinderen samen buiten. En te midden van al die buurten is er het kloppende hart van Wageningen: onze bruisende binnenstad.

Om goed te kunnen wonen investeert de PvdA in groene wijken en in wijken waar mensen elkaar kunnen ontmoeten. Wijken waar we ook het historische unieke karakter van de wijk behouden zoals bij de Julianastraat. Groene wijken zijn gezond, nodigen uit tot bewegen en zorgen voor minder hitte stress in de zomer. Daarom investeert de PvdA in groene speelplekken, bankjes voor ontmoeting in de wijk, en wandelroutes voor ommetjes in de wijk. Ook komt er meer ruimte voor buurtbewoners om zelf het groenonderhoud te doen. We investeren niet alleen in de natuur in het Binnenveld, de Eng en de uiterwaarden, maar ook in de natuur en het groen in de wijk. We stimuleren ook zo groen mogelijke tuinen. Hoe meer natuur in Wageningen hoe beter voor de inwoners, insecten en de bijen. Zo gaan we lokaal de biodiversiteitscrisis te lijf. Daarom werken we aan ecologisch groenbeheer, zowel in openbaar groen als bij mensen thuis in de tuin.

We investeren in veilige wijken waar er plek is voor iedereen. Of het nu gaat om het tegengaan van inbraken en drugscriminaliteit of het tegengaan van overlast: wij investeren in een veilige buurt waar iedereen zich thuis voelt. We staan voor het keihard aanpakken van criminaliteit, maar uiteindelijk is alleen het voorkómen van criminaliteit door goede begeleiding en kansen het beste antwoord. Daarom zijn jongerenwerkers en buurtsportcoaches, samen met de buurtbeheerders van de woningstichting, een essentieel onderdeel van een veilige wijk.

Overlast is een toenemend probleem. Wijken waar plek is voor iedereen, zijn er alleen als we die overlast ook aanpakken. We hebben de afgelopen vier jaar een Taskforce woonoverlast opgericht die investeert in betere zorg voor kwetsbare mensen die overlast veroorzaken en de buurtbewoners helpt. We willen deze taskforce uitbreiden om nog meer overlast tegen te kunnen gaan. Daarnaast is de overlast van studentenhuizen toegenomen. We werken samen met Idealis, de studentenverenigingen en de WUR om die overlast te voorkomen. We handhaven de komende vier jaar ook strenger op de noodzakelijke vergunningen.

Onze plannen voor leefbare wijken

1. De PvdA investeert in groene, gezellige en veilige wijken. We investeren in groene ruimtes voor ontmoeting en beweging. We doen dat samen met de bewoners: we veranderen de huidige wijkbudgetten naar buurtbudgetten waar bewoners in de buurten zelf over beslissen. Daarin kunnen zowel sociale initiatieven in de buurt een plek krijgen, zoals een buurtfeest, maar ook ruimtelijke initiatieven zoals bankjes of speelplekken. Dat geeft inwoners direct invloed op de leefbaarheid van hun buurt.
2. We willen overal in de bebouwde kom een maximumsnelheid van 30 km/uur. Aan de westkant van Wageningen verleggen we de grens van de bebouwde kom naar de rotonde bij de Gamma en aan de oostkant naar de rotonde bij het stadion. Zo zorgen we voor minder geluidsoverlast en fijnstof uitstoot en een veiligere plek voor kinderen. En we voorkomen sluipverkeer door Wageningen van de A12 naar de A50. We zetten tegelijkertijd in op maximaal ruimte voor de fiets en elektrisch (auto)vervoer. We verbreden fietspaden waar nodig, experimenteren met elektrische bevoorrading van de binnenstad en faciliteren elektrische deelauto's en laadpalen.
3. We willen minder parkeerplaatsen en meer groen in de wijken. Waar dat kan verlagen we de parkeernorm bij nieuwbouw. We vergroenen samen met inwoners de wijken die nu versteend zijn en investeren in het toegankelijk maken van dat groen. We doen dat ook om de stad beter aan te passen aan een veranderend klimaat: de afgelopen zomers hebben duidelijk gemaakt dat we ons moeten klaarmaken voor hetere zomers en extremere regenval. Daarom investeren we ook in goed waterbeheer.
4. We maken samen met inwoners en ondernemers een ambitieus plan voor de Binnenstad, zodat die het kloppende en gezellige hart van Wageningen blijft. We vergroenen de binnenstad, maken meer ruimte voor fietsparkeren, en kijken hoe we het autoparkeren op een andere manier kunnen oplossen. Belangrijk is dat onze lokale ondernemers hun boterham kunnen blijven verdienen door meer bezoekers naar de binnenstad te halen. Het MKB is het cement van onze lokale economie en biedt banen voor iedereen. Dat willen we koesteren en versterken.

We investeren in sport en cultuur, het cement van onze samenleving.

Sport en cultuur is het cement van de samenleving. Ze zorgen voor ontmoeting en verbinding tussen alle inwoners van Wageningen. Voor een leefbare stad is investeren in sport- en cultuurvoorzieningen daarom van levensbelang. De afgelopen vier jaar is er gewerkt aan betere cultuureducatie voor meer kinderen. Ook is extra geld gestoken in een bloeiende cultuursector, met een waanzinnige cultuurzomer, de mooiste bibliotheek van Nederland en het mooiste theater van Nederland. Ook is er een reizend poppodium opgezet, PopUPop, dat de komende jaren een vast nieuw onderdeel wordt van onze bruisende stad. De komende vier jaar zorgen we dat alle kinderen in Wageningen hun talenten kunnen ontwikkelen door nog meer te investeren in cultuureducatie. Daarnaast hebben we speciale aandacht voor popcultuur voor jongeren. Want juist voor de jongeren tussen de 12 en 18 is Wageningen nog niet bruisend genoeg.

Wageningen is een stad waar veel mensen sporten. Er is een bloeiend verenigingsleven en de buurtsportcoaches werken in de wijken om iedereen aan het bewegen te krijgen. Sport verbindt, is ontspannend en bovendien gezond. Gezonde wijken staan of vallen bij investeringen in sport. Die staan echter wel onder druk. De huidige sportvelden knellen door toename in gebruik, en er zijn steeds minder vrijwilligers om het verenigingsleven overeind te houden. Die knelpunten lossen we de komende vier jaar op, door samen met de verenigingen meer ondersteuning te regelen en te kijken waar er extra velden kunnen komen en waar velden beter gebruikt kunnen worden. Meer sporten moet worden toegejuicht.

Onze plannen voor meer sport en cultuur

1. We investeren in betere voorzieningen voor veld- en zaalsporten en lossen zo de huidige knelpunten op. Er komen genoeg sportvelden en we helpen de verenigingen met voldoende ondersteuning. We investeren in het zwembad om deze te behouden voor de toekomst en te zorgen dat iedereen in Wageningen zwemles kan krijgen en recreatief kan zwemmen.
2. We verhogen het budget van het Sport- en Bewegakkoord om initiatieven te financieren die meer mensen aan het sporten krijgen. We maken samen met de Sportraad en de verenigingen een plan om een oplossing te bieden voor het teruglopend aantal vrijwilligers. We vragen ook aan de scholen om meer ruimte te bieden voor naschools aanbod op school samen met de buurtsportcoaches.
3. We willen cultuureducatie op school versterken door naschoolse cultuurlessen aan te bieden. Daarnaast investeren we in een centrale plek voor cultuureducatie met les- en repetitieruimte en ruimte voor amateurverenigingen om samen te spelen. Ook willen we broedplaatsen faciliteren in de wijken waar spontane culturele activiteiten voor en door de buurt ontstaan.
4. De bibliotheek, het culturele hart van Wageningen, krijgt een financiële impuls zodat het gebouw klaar is voor de toekomst. We investeren in vernieuwing van het cultuuraanbod door organisaties te laten samenwerken en te investeren in festivals en andere pop-up evenementen. Ons theater, de culturele trots van Wageningen blijft de komende vier jaar ons culturele uithangbord en waar nodig en mogelijk helpen we de Junushoff om ook in de toekomst het culturele zenuwcentrum van de Food Valley te blijven. De cultuurontwikkelaars spelen een grote rol in het aanjagen van vernieuwing en innovatie.

We investeren in goede zorg, dichtbij.

De gemeente is verantwoordelijk voor de WMO- en de jeugdzorg. Deze taken zijn in 2015 naar de gemeente gegaan, maar helaas met te weinig geld. Gelukkig is er vanaf volgend jaar meer geld vanuit het Rijk. Hoe we daar lokaal mee omgaan is een politieke keuze. De PvdA vindt dat iedereen op de zorg moet kunnen rekenen die nodig is. Als je ziek bent of iemand in je omgeving is dat, heb je hulp nodig en is al het andere onbelangrijk. Dan wil je erop kunnen rekenen dat jij of je naasten de juiste zorg, aandacht en liefde krijgen.

Ondertussen werken de mensen in de zorg keihard. Daarbij zijn ze soms meer tijd kwijt aan de administratie en verantwoording dan ze aan hun cliënten besteden. Dat kan en moet anders: door te zorgen voor minder concurrentie en nog meer samenwerking, willen we dat iedereen in Wageningen samenwerkt aan goede zorg en geen moment nadenkt over winst.

Goede zorg gaat niet alleen om gezondheid, maar om welzijn en kwaliteit van leven. Als we gezonder leven, naar elkaar omkijken en een zinvol bestaan leiden, is de kwaliteit van leven hoger en zetten we de zorg in waar die het hardste nodig is. We zorgen met ons programma voor een gemeente met een sterke sociale basis voor iedereen. Dat doen we met goed onderwijs, met sportvoorzieningen die voor iedereen toegankelijk zijn, met het aanbieden van mogelijkheden voor een gezonde leefstijl en gezond voedsel, een groene omgeving waar je een ommetje kan maken, en met goede voorzieningen.

Onze plannen voor liefdevolle zorg

1. Inwoners staan centraal, niet de bureaucratie. Mensen moeten nu vaak vijf keer hun verhaal doen bij verschillende loketten, terwijl het voor mensen vaak al moeilijk te accepteren dat ze hulp moeten vragen. We zorgen daarom voor één aanspreekpunt waar mensen de hulp en ondersteuning krijgen die ze nodig hebben.
2. We willen dat iedereen in staat is om zo lang mogelijk zelfstandig thuis te kunnen wonen. Maar we bestrijden daarbij ook de eenzaamheid. We hebben liever elke week iemand die bij kwetsbare ouderen langsgaat om te vragen hoe het gaat en wat er nodig is, dan dat we alles vertalen in het maximum aantal uren huishoudelijke hulp. We nemen met onze partners het initiatief voor een lokale alliantie tegen eenzaamheid en versterken de inspanningen om een dementievriendelijke gemeente te zijn. Daarvoor leggen we huisbezoeken af en zorgen we voor voldoende ontmoetingsplekken in de wijk.
3. We willen meer laagdrempelige hulp zodat we voorkomen dat mensen in grotere problemen raken. Laagdrempelige hulp verkleint ook de administratieve druk en is makkelijker toegankelijk voor mensen die de weg in de reguliere zorg niet kunnen vinden. Lichte hulpverlening, zoals opvoedingsvragen, hulp bij een gezonde leefstijl, of de aanpak van lichte vormen van dyslexie, organiseren we daarom met onze lokale partners zoals Welsaam en het onderwijs op plekken in de buurt.
4. We investeren in de jeugdzorg. De afgelopen jaren heeft de jeugdzorg te veel onder financiële druk gestaan. De komende jaren is het nodig om de wachtlijsten weg te werken, met name in de complexe jeugdzorg. Ook zetten we alles op alles om uithuisplaatsing voorkomen. Dat doen we door regie te voeren op alle professionele hulpverlening voor een gezin met meerdere problemen en samenwerking te zoeken met ervaringsdeskundigen en vrijwilligers.
5. We koesteren onze mantelzorgers. Onze samenleving kan niet zonder al die mensen die mantelzorg verlenen. Van groot naar klein en van er 24/7 voor iemand zijn tot af en toe een boodschap doen voor de buurman. Al die vormen van mantelzorg zijn onmisbaar voor de mensen die worden geholpen én voor ons als samenleving.

**Iedereen
doet mee**

We investeren in gelijke kansen en bestaanszekerheid.

Wageningen is een stad waar we omkijken naar elkaar. Daarom vindt de PvdA het onacceptabel dat in Wageningen 500 kinderen in armoede opgroeien, dat de kansen in het onderwijs niet gelijk zijn, en dat mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt steeds meer aan hun lot worden overgelaten.

De PvdA vindt dat iedereen een eerlijke kans verdient en heeft altijd gestaan voor een sterk sociaal Wageningen met ruime armoederegelingen, goed onderwijs, ondersteuning bij het vinden van werk en de mogelijkheid om bij te verdienen als je in de bijstand zit. Dat doen we ook de komende vier jaar.

De afgelopen jaren hebben we ondanks forse financiële tegenvallers nooit bezuinigd op ons sociale beleid. We hebben gratis zwemles ingevoerd voor diegene die dat nodig hebben. Nu de financiële situatie dat toelaat is het nodig om extra te investeren in mensen, om te zorgen dat iedereen mee kan doen. Er komt extra geld voor kinderen die gebruik maken van het "Ik doe mee fonds". Daarnaast zorgen we dat alle kinderen die recht hebben op armoederegelingen die ook krijgen.

Goed onderwijs is de basis. We doen er daarom alles aan om te zorgen dat er geen kinderen met een taalachterstand aan de basisschool beginnen. Ook investeren we in gelijke kansen voor alle kinderen op de basis- en middelbare school.

Goed werk en een inkomen waarvan je kan rondkomen. Werk is meer dan alleen een inkomen, het is de sleutel tot bestaanszekerheid, waardering, respect en tot deelname aan de samenleving. Met werk zijn mensen in staat een zelfstandig bestaan op te bouwen en hun talenten te ontwikkelen. We voeren daarom in navolging van Groningen de basisbaan in.

Onze plannen voor gelijke kansen en meer bestaanszekerheid

1. Geen kind mag opgroeien in armoede. We voeren een uitgebreid kindpakket in zodat alle kinderen kunnen sporten en muziekles kunnen nemen. Ook vergroten we het bereik door samen te werken met scholen, ervaringsdeskundigen en onze welzijnsorganisaties. Daarnaast zorgen we dat meer gezinnen recht krijgen op hulp door te kijken naar het netto besteedbaar inkomen in plaats van de huidige 130% van het sociaal minimum als norm. We zorgen dat iedereen die recht heeft op armoederegelingen die ook krijgt door ondersteuning te bieden bij het aanvragen van lokale en landelijke regelingen. Als andere regelingen een huishouden kunnen helpen worden die ook gelijk onderzocht en aangevraagd.

2. We werken (taal)achterstanden in het onderwijs weg zodat elk kind een eerlijke start heeft en zijn of haar talenten kan ontwikkelen. We starten een leesoffensief samen met de bibliotheek en de scholen. We zetten studenten en andere vrijwilligers in om kinderen die thuis minder goed gesteund worden te begeleiden via onder meer de VoorleesExpress en huiswerkbegeleiding op school. Tot slot investeren we extra in die scholen waar de grootste achterstanden zijn door extra handen in de klas mogelijk te maken.

3. Bij Wageningers die leven met schulden loopt de stress vaak hoog op, met gevolgen voor de gezondheid en het mee kunnen doen in de samenleving. We investeren daarom extra in het voorkomen van schulden door vroegsignalering en nieuwe manieren van schuldhulpverlening. Zo willen we problematische schulden opkopen, een pauzeknop invoeren voor mensen met betalingsproblemen, en focussen ons hierbij specifiek op jongeren met problematische schulden, om ze een goede start in hun leven te geven.

4. Onze gemeente heeft een verantwoordelijkheid richting de meest kwetsbare inwoners. We willen niet alleen dat mensen kunnen rondkomen van een uitkering, maar dat ze kunnen meedoen aan de samenleving. We voeren daarom, net als in Groningen, de basisbaan in: een baan voor mensen die langdurig in de bijstand zitten en moeilijk regulier werk krijgen. Het mes snijdt aan twee kanten want deze basisbanen kunnen we inzetten om de leefbaarheid in onze buurten te verbeteren: onderhoud aan wijkgebouwen, klussen bij sportverenigingen of het opruimen van de openbare ruimte. We werken daarbij samen met initiatieven in de buurten, zoals het buurtbedrijf in de Nude.

5. We zorgen voor meer stages en banen voor (afgestudeerde) mbo'ers. Daarvoor werken we samen met het Wageningse MKB en grote bedrijven. Wij zien grote kansen in het creëren van banen voor onze jongeren in de duurzame energiesector. Die gaat flink groeien de komende jaren. We investeren in het opleiden van jongeren en zorgen dat het werk dat moet gebeuren voor de energietransitie ook in de regio blijft.

We investeren in een eerlijke energietransitie.

De klimaatcrisis is al vele jaren gaande, maar als we nu geen grote stappen nemen, zijn we echt te laat. De PvdA voelt de urgentie diep in haar vezels. We moeten alles op alles zetten om dit tij te keren. We moeten 7 miljoen huizen verduurzamen en van het gas afhaken. Dat moet op een eerlijke manier, en wat de PvdA betreft dus overal op dezelfde condities. Op dit moment gaat het veel te langzaam omdat het Rijk de verantwoordelijkheid heeft afgegeven aan gemeenten. Het Rijk is echt aan zet om heldere voorwaarden te stellen, financiering te organiseren en regie te voeren. Die boodschap willen wij luider en duidelijker laten klinken in Den Haag: zorg dat overal in Nederland de transitie eerlijk gebeurt en met genoeg geld.

De PvdA wil daarnaast in Wageningen maximaal bijdragen aan de energietransitie. We zetten hierbij in op twee pijlers: (1) we zorgen dat er geen tweedeling ontstaat (klimaatkloof) maar zorgen dat de laagste inkomens het meeste profiteren van de energietransitie (2) we versnellen de energietransitie door voorop te lopen in het uitrollen van rijksmaatregelen en te experimenteren met nieuwe aanpakken, zoals de proeftuin in de Benedenbuurt. Uiteraard zullen wij ook ons steentje bijdragen aan het opwekken van duurzame elektriciteit, dat doen we daar waar het meest logisch is op basis van gelijke lasten en lusten voor bedrijven en inwoners en met de minste impact op het landschap.

Onze plannen voor een eerlijke energietransitie

1. De stijgende prijzen van energie zorgen ervoor dat steeds meer inwoners hun maandelijkse lasten niet meer kunnen betalen. Daar moet nu iets aan gebeuren! De energietransitie begint dus bij het terugdringen van de energiearmoede. We helpen mensen met laagdrempelige maatregelen om energie te besparen en maken in samenwerking met de Woningstichting een ambitieus plan om de woningen in de wijken met energiearmoede versneld te isoleren. We stellen energiecoaches aan die mensen met lagere inkomens helpen met energiebesparing. Niet alleen bij de huurders van de Woningstichting, ook bij mensen met een koopwoning of particuliere huur. Wij bouwen de brug tussen de klimaatkoplopers in de wijken en de klimaatvolgers: mensen die zo druk zijn met overleven dat duurzaamheid op de tweede plaats komt. We willen daarom energieopbouwwerkers aanstellen. Mensen uit de buurt die samen met de bewoners plannen maken voor een duurzame wijk. Daarbij sluiten we ook aan bij bestaande buurtinitiatieven in samenwerking met het energieloket.

2. We blijven vol inzetten op een aardgasvrij Wageningen. Niet alleen vanwege het klimaat, maar ook uit solidariteit met de bewoners in Groningen, vanwege de stijgende gasprijzen en om minder afhankelijk van Rusland te zijn. De komende vier jaar willen we wijk voor wijk gedetailleerde plannen maken om woningen te verduurzamen en van het gas af te halen. We eisen van het Rijk dat dat kostenneutraal gebeurt. We moeten ons als overheid meer bemoeien met de energietransitie. Warmtenetten en verduurzaming laten we niet over aan private partijen, maar we zijn daarin als overheid altijd partner. Voor warmtenetten zijn we hier al mee begonnen. We kijken ook naar het opzetten van bedrijven die mensen ontzorgen door huizen helemaal te verduurzamen en ook de financiering te regelen.

3. We willen alle daken in Wageningen, zowel die van huur- en koopwoningen als van bedrijven, volleggen met zonnepanelen. Hiervoor investeren we extra in het energieloket om collectieve acties te coördineren en te zorgen voor financiering voor mensen die de investering niet kunnen betalen. Bij grootschalige duurzame opwek zoals zonneparken en windmolens zorgen we dat de opbrengsten deels terugvloeien naar de samenleving door een gemeenschapsfonds op te zetten waar alle energieprojecten verplicht aan bijdragen. Met dat fonds kunnen bewoners zelf beslissen waar het geld geïnvesteerd moet worden: speelvoorzieningen in de wijk, sportverenigingen of culturele voorzieningen. Zo zorgen we dat iedereen profiteert van de energietransitie.

4. We investeren in duurzame mobiliteit: we faciliteren elektrische deelauto's in de buurten, investeren in een hoogwaardige openbaar vervoer verbinding met zowel het station Ede-Wageningen als Arnhem, en werken verder aan veilige snelfietsroutes. We werken samen met Ede om de aansluiting met zowel de A12 als het station, zowel per OV als per fiets, te verbeteren. Daarbij kijken we ook naar mobiliteitshubs: een "park and ride" vanuit de A12 en het station met elektrische fietsen, bushalte en deelauto's.

We investeren in de dienstverlening van de gemeente.

In alle overheidssectoren piept en kraakt het vanwege tekorten onder het personeel. Ook bij de gemeente Wageningen. Tekorten die de rijksoverheid heeft gecreëerd door de opgelegde bezuiniging bij de decentralisatie van de jeugdzorg. Voor een goede ondersteuning van al onze inwoners en voor een gezonde democratie is het essentieel dat het ambtelijke apparaat op orde is. Iedere stem telt en iedereen moet gehoord worden. Zodat iedereen die wil ook kan deelnemen, en de belangen van al onze inwoners worden behartigd en verdedigd. In de raad, maar ook daarbuiten.

Burgerparticipatie is belangrijk want inwoners weten vaak zelf het beste wat er in hun eigen omgeving speelt en welke oplossingen er mogelijk zijn. We betrekken ook ervaringsdeskundigen en nemen hun aanbevelingen mee bij het verbeteren van de uitvoer van onze gemeentelijke taken. Tegelijkertijd hebben inwoners en ervaringsdeskundigen ook ondersteuning nodig om goed hun weg te vinden in bestuurlijke en administratieve processen. Burgerparticipatie ontstaat niet vanzelf en mag geen feestje worden van de hoogopgeleide inwoners. De gemeente moet daarom toegankelijk en benaderbaar zijn voor al onze inwoners, maar dit kost ook extra inspanning en extra tijd. Daarom moeten we ook durven investeren in nieuwe ambtenaren. Ambtenaren die op het gemeentehuis werken en ambtenaren die in de wijken werken. Dossiervreters, maar ook wijkbeheerders, jongerenwerkers, beveiligers en buurtsportcoaches.

Gemeenten krijgen ook steeds meer nieuwe taken en wettelijke verplichtingen. Bijvoorbeeld op het gebied van de omgevingswet, privacybescherming, dierenwelzijn en het VN-verdrag voor mensen met een handicap. Deze wetgeving is vaak nog niet uitgewerkt op gemeenteniveau. Daarom wil de PvdA echt werk maken van beleid en uitvoering van deze belangrijke onderwerpen. Ook worden de verantwoordelijkheden van raadsleden steeds groter. Veel belangrijke politieke beslissingen worden

---

steeds vaker op regionaal niveau in gemeenschappelijke regelingen genomen. Een goed ambtenarenapparaat zorgt ervoor dat besluiten gedegen worden voorbereid. Dit vergroot de kwaliteit van het bestuurlijke besluitvormingsproces en verbetert de dienstverlening richting de inwoners.

De afgelopen jaren hebben de gemeentelijke financiën onder druk gestaan. Er lijkt de komende jaren meer ruimte te ontstaan voor investeringen. We hebben in dit programma laten zien waar wij denken dat het extra geld in geïnvesteerd moet worden. Mocht het Rijk zijn beloftes om de gemeenten te compenseren niet nakomen, dan zullen wij nooit bezuinigen op de basisvoorzieningen in Wageningen. Net zoals we dat de afgelopen jaren niet gedaan hebben.

Onze plannen voor de beste gemeente

1. We helpen inwonersinitiatieven en vinden het belangrijk dat alle inwoners deelnemen aan inwonersinitiatieven. Deze initiatieven kunnen gratis gebruik maken van medewerkers van de gemeente voor ondersteuning en gemeentelijke publicatiekanalen zoals de gemeentepagina en de gemeentelijke website. Inwoners hebben al de mogelijkheid om een onderwerp op de raadsagenda te zetten, maar we investeren extra in de begeleiding van de inwoners om hun punt nog beter te kunnen maken.
2. We zien dat gemeenteraadsleden de combinatie van het politieke ambt, werk en hun privéleven lastig kunnen bolwerken. Hiervoor is extra ondersteuning wenselijk, zodat onze raadsleden hun controlerende, kaderstellende en volksvertegenwoordigende taak goed kunnen uitoefenen. Wij geloven in een open bestuurscultuur waarbij wij zo min mogelijk van tevoren vastleggen, maar juist zo veel mogelijk ruimte laten voor de samenwerking met inwoners en alle raadspartijen.
3. Het geld dat wij van het Rijk krijgen is niet altijd voldoende om te doen wat nodig is. Zorgen dat we de taken kunnen uitvoeren binnen het beschikbare budget is een mooi streven, maar is geen doel op zich. We bezuinigen niet als dat betekent dat mensen niet de ondersteuning of zorg krijgen die ze nodig hebben. De gemeente is geen bedrijf dat gericht is op winstmaximalisatie of geld overhouden. De uitvoering van beleid op een maatschappelijk meer verantwoorde wijze mag meer geld kosten dan de goedkoopste, maar minder wenselijke oplossing.